

Bosgroepen

Jaarverslag 2023

Bosgroep Midden Nederland

© Coöperatie Bosgroep Midden Nederland u.a., juni 2024
Postbus 8135
6710 AC EDE
t (0318) 67 26 26
middennederland@bosgroepen.nl
www.bosgroepen.nl

Het jaar in vogelvlucht

Regulier werk: advies en ondersteuning bij bos- en natuurbeheer

Van de Achterhoek tot Texel, van de duinen van Den Haag tot de bossen in Flevoland; de Bosgroep ondersteunt de leden met advies, met de uitvoering van boswerkzaamheden en met projecten en klussen op ecologisch gebied. Veel werk ligt in de provincie Gelderland, maar ook in en voor de andere vier provincies van het werkgebied levert de Bosgroep projecten en kennis. Naast het advieswerk blijft het aanvragen en afhandelen van de SNL-subsidie een belangrijk onderdeel van het werk. In totaal ontvangen 453 leden SNL-subsidie via Bosgroep Midden Nederland. Een verdere coöperatieve dienst van de Bosgroep is de groepscertificering voor FSC; 35 leden in het werkgebied van BGMN zijn FSC-gecertificeerd. Bovendien kunnen we nu ook vanuit de Unie van Bosgroepen een PEFC-groepscertificaat aanbieden aan onze leden.

Spuk - klimaat en stikstof hoog op de agenda

In 2023 gingen een aantal grote projecten in Gelderland in uitvoering onder de Spuk (het Rijksgeld dat provincies inzetten om de impact van te veel stikstof op Natura 2000 te verminderen). Ook diende de Bosgroep een grote aanvraag in voor bosrevitalisering namens ruim 50 leden in Gelderland binnen en buiten Natura 2000. Daarnaast willen veel bedrijven om klimaatredenen investeren in bos(revitalisering). Dat doen de Bosgroepen samen met o.a. VolkerWessels en intermediairs zoals Life Terra en Stukje Natuur.

Bezig met bos

Net als voorheen organiseert de Bosgroep bosbeheer en houtoogst voor de leden. De houtprojecten lopen de laatste jaren terug mede doordat er minder wordt geoogst door de lagere houtprijzen of verandering in beheer. De prijzen die op de Rondhoutveiling van 2023 werden geboden, waren daarentegen redelijk hoog. Daarnaast hielp de Bosgroep onder meer provincies Noord Holland en Utrecht bij de uitwerking van hun provinciale bossenstrategie. Met de Coalitie Bos en Hout en de WUR organiseerden we een grote conferentie "Bos als oplossing" in Wageningen. En met bouwbedrijven werken we in het project Van bos tot bouw aan een meer hoogwaardige toepassing van inlands hout.

Voortrekkersrol op gebied van landschapsecologie

De Bosgroepen zijn een belangrijke speler in landschapsecologisch onderzoek (LESA's). In opdracht van provincie Gelderland en Geldersch Landschap, maar ook in de andere werkgebieden in Limburg en Overijssel, voerde BGMN LESA's uit. Experts van de Bosgroep worden ook gevraagd om cursussen te geven over het onderwerp. Bij de LESA's worden geregeld zaken ontdekt die voorheen nog onbekend waren, zoals pingoruïnes, en 8000 jaar oude veenlagen aan de oostflank van de Veluwe.

Coöperatie voorop

Gedurende 2023 groeide de coöperatie netto met 10 leden. Een klein aantal beëindigde hun lidmaatschap, vanwege verkoop van gronden of om andere redenen. In 2023 stuurden de drie Bosgroepen twee enquêtes naar de leden, één over SNL en één meer algemeen over de diensten van de Bosgroep. Er zijn zeker verbeterpunten, maar gemiddeld kregen de Bosgroepen een 7½ van de leden. De leden uitten onder meer tevredenheid over de afhandeling van SNL en over kennisdeling en communicatie, m.n. via de nieuwsbrief.

We organiseerden in 2023 een goedbezochte excursie voor onze leden over de kavelplaats van de rondhoutveiling.

Professionalisering

In 2023 hebben we mooie stappen gezet in verdere professionalisering van de Bosgroep. Er zijn flinke verbeteringen aangebracht in de SNL-werkstroom, in de rapportages en contracten rond groepscertificering en samenwerkingsverbanden. Het projectbeheerssysteem hebben we onder de loep genomen, ter voorbereiding op een verbeterslag in 2024.

Communicatie

In het voorjaar ging onze nieuwe website live: frisser en gebruiksvriendelijker, waar we veel positieve reacties op kregen. Er was mooie media-aandacht en we hebben onder andere een praktische folderreeks uitgebracht met een beslisboom 'Naar een gezonde bosgroeiplaats op hogere zandgronden'.

1. De coöperatie

Leden

In de loop van 2023 traden netto 10 nieuwe leden toe tot de coöperatie. Een aantal leden beëindigden hun lidmaatschap, vanwege verkoop van gronden of om andere redenen. Het totale ledenbestand groeide in 2023 van 640 naar 650 leden. Deze leden hebben/beheren samen een oppervlakte van 188.276 ha (nog niet alle hectares van nieuwe leden zijn verrekend/opgenomen). In onderstaande tabel staat de verdeling naar regio en naar type (particulier, overheid, TBO, etc.).

Stand per 31 december 2023

	Aantallen leden					
Regio	Particulier	Gemeente	Waterleiding*	TBO	Overig	Totaal
Gelderland en Flevoland	404	25	2	6	10	447
Utrecht en Hollanden	170	14	5	3	11	203
Totaal	574	39	7	9	21	650

	Oppervlaktes bos en natuur in ha					
Regio	Particulier	Gemeente	Waterleiding*	TBO	Overig	Totaal
Gelderland en Flevoland	27293	13063	382	83954	540	125231
Utrecht en Hollanden	7353	2076	8714	31279	13653	63074
Totaal	34646	15139	9096	115232	14192	188306

*=Waterleidingmaatschappijen

Samenwerking Bosgroepen

De Bosgroepen blijven plezierig intensief samenwerken in externe vertegenwoordiging op nationaal niveau, corporate communicatie, kennisuitwisseling en samenwerking in projecten, en uiteraard in het SNL-team. De rol van de Unie in nationale beleidsdiscussies werd in 2023 (nog) belangrijker, gezien de beleidsontwikkelingen rond Gedragcodes Natuurbeheer, Standaard kostprijzen voor SNL-beheer en de kosten voor SNL-monitoring. Ook nam de Unie een meer trekkende rol op zich in klimaatslimme bosprojecten voor bedrijven en de coördinatie van de Rondhoutveiling. Afstemming gebeurt in het reguliere Directeurenoverleg. In 2023 startte een gezamenlijk traject naar update van Exact-Synergy-Qics voor beheer van relaties, projecten en financiën.

Raad van Toezicht

In 2023 heeft de Raad van Toezicht vier keer vergaderd, deels via Zoom en deels in Ede. Belangrijke agendapunten en besluitpunten waren onder meer:

- Strategisch plan 2023 - 2026
- Jaarrekening 2022
- Tarieven en cao salarisstijging
- Begroting en tarieven 2024
- Natuurherstelprojecten Gelderland (Spuk)
- ALV's
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek
- SNL-enquête onder de leden
- Wisselingen in de RvT

2. Programma's

2.1 SNL

De Bosgroepen zijn groepscertificaathouder voor het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). De Unie is daarbij systeemverantwoordelijk en zorgt samen met de Bosgroepen voor de subsidie-afhandeling. Ook zorgt ze voor uniformiteit bij de verschillende processen rond aanvraag en uitbetaling.

Kentallen SNL 2023

De Bosgroepen zijn groepscertificaathouder voor in totaal ruim 85.000 hectare bos en natuur. Dat is bijna 16% van het landelijk areaal dat onder de SNL-regeling valt; de Bosgroepen zijn op het gebied van SNL geen kleine speler. In 2023 is aan 1669 leden een subsidie SNL uitbetaald ter grootte van ongeveer 14 miljoen euro beheersubsidie. Aan de Bosgroepen is een kleine 700.000,- euro SNL subsidie voor monitoring doorbetaald. Eind 2023 is voor aanvraag SNL 2024 voor 279 leden een nieuwe aanvraag ingediend. In veel gevallen ging het om uitbreidingen op bestaande beschikkingen. In totaal is voor 13 miljoen subsidie aangevraagd voor leden van de verschillende Bosgroepen.

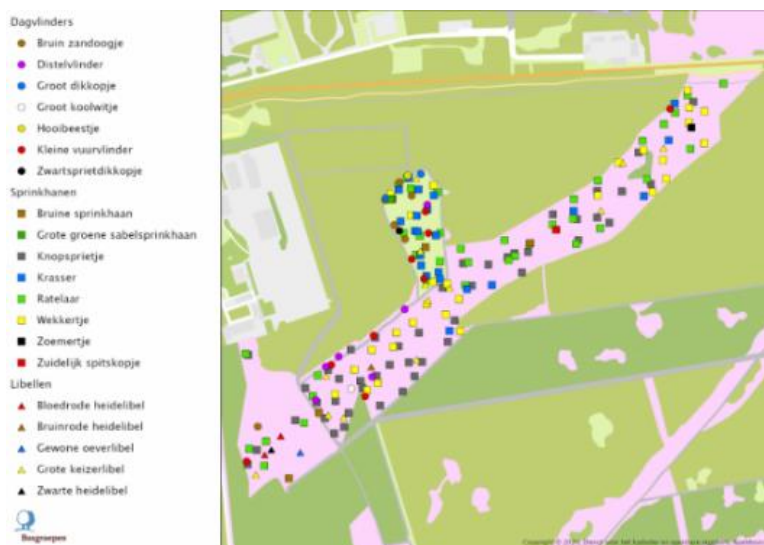
Bosgroep Midden Nederland telde in 2023 453 leden voor wie de Bosgroep SNL-subsidie aanvraagt. Dat is een groot gedeelte van alle leden.

SNL-monitoring flora en fauna

Ieder jaar voert de Bosgroep een SNL-monitoring uit op verschillende terreinen van leden die via de Bosgroepen SNL-beheersubsidie ontvangen. Ieder terrein wordt in ieder geval elke 6 (sommige beheertypen eens per 12 jaar) gemonitord. We kijken dan naar flora, vegetatie, (bos)structuur, broedvogels en insecten. Ook in 2023 is ongeveer 1/6 deel van de terreinen van onze leden onderzocht.

Zicht op planten- en diersoorten in gebieden van leden

De monitoringsresultaten worden gerapporteerd aan de opdrachtgever, de provincie. Maar ook leden zijn geïnteresseerd in de bevindingen. Daarom verstrekke de Bosgroep in 2023 aan de leden waar gemonitord werd, kosteloos een soortenlijst met de in hun terrein aangetroffen soorten. Aan enkele leden zijn de resultaten, tegen een vergoeding van de bestede uren, opgeleverd als rapport met toelichting en verspreidingskaarten.

Voorbeeld van waargenomen soorten op kaart, beschikbaar voor leden

Stichting Beheer Derdengelden Bosgroepen

Het Stichtingsbestuur bestond in 2023 uit:

Dhr. A. Neijts (Voorzitter)

Dhr. G. Kuneman (Penningmeester)

Mevr. M. Storteboom (Secretaris)

Mevr. D. Landman-Oldemaat (Algemeen lid)

De Stichting Derdengelden heeft in 2023 namens de Unie van Bosgroepen bijna €14 miljoen doorbetaald en ruim €0,7 miljoen monitoringstoeslag aan de drie regionale Bosgroepen doorbetaald. De uitbetaling verliep voorspoedig op enkele vaststellingen en late beschikkingen na.

SNL-enquête

In 2023 hielden de Bosgroepen gezamenlijk een enquête onder de leden over SNL-subsidie. De 258 respondenten gaven aan (zeer) tevreden te zijn over de service van de Bosgroepen. Wel is er bij twee derde van de leden behoefte aan extra informatie, vooral over SNL-subsidievoorwaarden en over beheer. Daar zijn we, i.s.m. de Unie van Bosgroepen, mee aan de slag gegaan. Bijna 60% van de respondenten maakt gebruik van het SNL-portaal. De meerderheid gaf aan de beheervergoeding (te) krap te vinden.

2.2 FSC-groepscertificering

De Unie verzorgt voor haar FSC-leden de FSC-groepscertificering. Op 31-12-2023 vallen er 76 FSC-leden onder het groepscertificaat, met een totale bosoppervlakte van ongeveer 40.000 hectare. Bosgroep Midden Nederland telt 35 FSC-leden.

De Bosgroepen verzorgen ieder jaar een FSC-training voor de betreffende leden, om up to date te blijven. Ook vindt er ieder jaar een externe audit plaats, door Control Union.

Binnen het groepscertificaat hebben de Bosgroepen een 'beslisboom' opgesteld voor het juist gebruik van plantsoen van de rassenlijst en het in sommige gevallen ontbreken van plantsoen.

2.3 Kernteam kennisontwikkeling

De Unie van Bosgroepen heeft de taak om kennisdeling en kennisontwikkeling binnen en tussen de Bosgroepen te stimuleren. De vraag naar kennisdeling en -ontwikkeling is groot; de medewerkers van de Bosgroepen zien de kennis als een waardevolle investering in hun eigen professionele ontwikkeling. De Unie organiseert kennisdagen en lunchlezingen en stuurt een 2-wekelijks nieuwsbrief met kennisupdates naar de medewerkers van de Bosgroepen.

In 2023 hebben er twee Kennisdagen plaatsgevonden die beiden als onderwerp de Gedragscode Bosbeheer hadden. Tijdens deze dagen werd proces en inhoud van de gedragscode toegelicht, en in de praktijk ervaren welke maatregelen nodig zijn en hoe deze uit te voeren. Resultaat is dat binnen iedere Bosgroep de kennis en kunde weer up-to-date is om de maatregelen toe te passen en te werken volgens het Werkprotocol bosbeheer.

Ook vonden in 2023 weer 14 lunchlezingen plaats met gemiddeld 20-30 collega's per presentatie. Daarmee blijven de online lunchlezingen goed bezocht.

Naast de kennisuitwisseling met de andere Bosgroepen organiseert Bosgroep Midden Nederland ook trainings- en kennissessies voor de eigen medewerkers. Thema's waren in 2023 onder meer OAD-netwerk (oude, aftakelende en dode bomen) en werken met drones in monitoring en bosbeheer. In kader van het project LIFE Climate Forest heeft een groot aantal medewerkers aan trainingsdagen deelgenomen rond klimaatlim bosbeheer, bosgroeiplaatsen (bodem en water) en menging en nieuwe boomsoorten.

3. Projectengalerij Bosgroep Midden Nederland

Ook in 2023 hebben we onze expertise veelvuldig ingezet, in de vorm van advies en uitvoering van verschillende mooie projecten. Vaak ook in samenwerking met andere Bosgroepen en/of partners. Ook hebben we verschillende rapporten opgeleverd die volgden uit onderzoek. Hieronder volgt een selectie.

Onderzoek, advieswerk en samenwerkingsinitiatieven

Van bos tot bouw

De Bosgroep initieerde samen met verschillende partners het project Van bos tot bouw, waarin werd gekeken naar meer hoogwaardige toepassingen van hout in de bouw. Partners besloegen de hele keten van bos via houthandel en verwerking tot bouw; ook waren betrokken een projectontwikkelaar, een woningbouwstichting en een vastgoedinvesteerder. De WUR deed onderzoek naar aanbod en vraag in de houtketen. Daaruit blijkt dat de komende decennia tot 2060 er steeds minder hout uit het Nederlandse bos komt. Dit terwijl de vraag naar 'biobased' bouw materiaal, waaronder hout, groot blijft. Wil de bos- en houtketen inspelen op die vraag, dan is het vooral belangrijk om de houtstroom uit het bos hoogwaardiger in te zetten. Naast onderzoeksrapporten en een samenvattende folder leverde het project een concreet keteninitiatief op: de productie van deurkozijnen van inlands grenenhout. De CO₂-uitstoot van zo'n grenen kozijn is 2,5 maal lager dan dat van de gangbare stalen variant.

Revitalisering en aanplant bos

Aanplant en bijplant

Bij verschillende leden is in 2023 nieuwe aanplant gerealiseerd. Vaak na ruiming van door droogte en letterzetter aangetaste fijnspar- en larksparcelen. Ook hebben we in bossen bomen bijgeplant. Met het oog op klimaatslim bosbeheer maken we zoveel mogelijk gebruik van een menging van soorten, die beter bestand zijn tegen klimaatverandering. Soorten die een bijdrage kunnen leveren aan de bodem (rijkstrooisel), biodiversiteit, CO₂-opslag etc. De keuze voor de soorten gebeurt uiteraard in overeenstemming met het lid en rekening houdend met de groeiplaats; de specifieke bodem en omstandigheden.

Revitalisering bos buiten Natura 2000

Begin 2023 is onze programma-aanvraag 'Revitalisering bos buiten Natura 2000' door de provincie Gelderland goedgekeurd. Vanuit dit programma kunnen we bij 36 leden, met gronden buiten N2000 maar binnen het Gelders Natuurnetwerk, maatregelen uitvoeren. Het programma maakt de aanplant van zo'n 390 ha aan inheemse boom- en struiksoorten mogelijk. Daarnaast gaan we bij 10 leden ook hydrologische maatregelen uitvoeren, zoals het verondiepen van sloten en rabatten.

Verwijderen invasieve exoten

Ook onze programma-aanvraag 'Verwijderen invasieve exoten' werd goedgekeurd door de provincie. Vanuit dit programma gaan we voor 37 leden, op verschillende locaties, maatregelen uitvoeren om de Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw, Canadese en late guldenroede en de reuzebalsemien uit te roeien. Er zijn verwijderingsmaatregelen en nazorgmaatregelen voorzien, en het programma loopt tot en met 2027.

Inrichtingsplannen en –projecten

We doen graag onderzoek, maar zien de resultaten van ons onderzoek ook heel graag concreet landen in daadwerkelijke verbeteringen in de terreinen. Na een LESA volgt vaak een inrichtingsplan en daadwerkelijke inrichting.

Natuurherstel en bosrevitalisering via SPUK-regeling

Bosgroep Midden Nederland is in 2023 gestart met de uitvoering van een aantal projecten vanuit

het SPUK-programma van provincie Gelderland. Het gaat om bosrevitalisering en natuurherstelmaatregelen binnen Natura 2000-gebieden. Zo was begin oktober de oplevering van vijf nieuwe poelen in de gemeente Ede. Voor een particulier in de omgeving van Renkum hielpen we bij de aanvraag van SPUK-gelden voor maatregelen om o.a. het water vast te houden in het gebied. Zo kan dit bescheiden natuurgebied als waterbuffer voor de omgeving dienen.

Ons lid Arjan de Vries zette SPUK-gelden in voor water(buffer)maatregelen. In de gemeente Ede is de toegekende subsidie onder andere gebruikt voor de aanleg van poelen in de landbouwenclave de Ginkel.

Hout, houtverkoop en bleswerk

Ook in 2023 hebben onze beheerders voor verschillende leden bleswerk in het bos uitgezet, en houtoogst en eventuele houtverkoop begeleid. De keurmeesters van de Bosgroepen hebben een getraind oog om uitschieters (bijzondere stammen) te spotten die geschikt kunnen zijn voor de jaarlijkse rondhoutveiling.

4. Coöperatieve activiteiten en bijeenkomsten

De Bosgroep (co-)organiseert jaarlijks verschillende evenementen. Een overzicht:

Algemene Ledenvergaderingen – juni en november

Op woensdag 21 juni 2023 organiseerde Bosgroep Midden Nederland een Algemene Ledenvergadering in Epe. De ledenvergadering werd voorafgegaan door een excursie naar het Wisselse Veen. Daar gaven twee ecologen van de Bosgroep, Ariët Kieskamp en Fons Eysink, uitleg over de landschapsecologische systeemanalyse (LESA).

De tweede ledenvergadering vond plaats op 16 november in Bunnik. De leden waren daar te gast bij het Utrechts Landschap en bezochten de nabijgelegen Lage Grond, waar de Bosgroep de herinrichting aanpakt. Beide dagen werden goed bezocht.

Nederlandse Rondhoutveiling 2023 - hybride editie

Eind februari 2023 ging 836 kuub hout, van 43 verschillende houtsoorten, onder de hamer van veilingmeester Alexander Pechtold. In totaal waren er 317 kavels die op vier na allemaal van eigenaar veranderden tijdens de 27e editie van de Nederlandse Rondhoutveiling. De gemiddelde prijs van het hout lag dit jaar iets onder de topjaren 2021 en 2022, op € 258,66 per kuub. Ieder jaar zien we weer meer nieuwe deelnemers aan de veiling, vooral online. Een tweetal vaste afnemers [interviewden](#) we in 2023 over hun rondhoutveilinghout en de bestemming daarvoor.

Veilingmeester Alexander Pechtold in actie tijdens de 27^e editie van de Rondhoutveiling. Links projectleider en regiobeheerder Pieter Westerhof.

Ledenexcursie Rondhoutveiling

In de week voorafgaand aan de veiling organiseerde de Bosgroep een excursie voor leden van de Bosgroepen. Tijdens een ronde langs de kavelplaats gaf projectleider Pieter Westerhof o.a. uitleg over de soorten hout, de veranderende markt en de bijzonderheden van rondhoutveilinghout en de uiteindelijke producten. Een eye-opener voor veel leden, die nu met een andere blik naar hun eigen bomen konden kijken; wanneer is hout geschikt voor de rondhoutveiling, en kan ik mijn beheer daar ook op aanpassen?

Beheerdersdag

De Bosgroepen organiseren jaarlijks, samen met de VBNE en andere partners deze kennis en ontmoetingsdag voor iedereen die in bos, natuur en landschap werkt. Ook voor de editie van 2023 kijkt de organisatie weer terug op een zeer geslaagde, uitverkochte, vijftiende editie van de Beheerdersdag. Het was weer moeilijk kiezen uit het grote aanbod presentaties en workshops. Voor Gerard Koopmans was deze editie zijn laatste als projectleider. In een apart item blikten we met hem terug op [Vijftien jaar Beheerdersdag](#).

Afscheidssymposium Fons Eysink

In november ging expert landschapsecologie Fons Eysink met pensioen en nam hij, tijdens een symposium met ruim honderd genodigden, afscheid van de Bosgroepen. De titel van het symposium was 'Het doorleefde landschap - observeren, reflecteren en dan beheren' - een titel die ook de werkwijze van Fons perfect beschrijft. Bijna 15 jaar was Fons ecoloog bij de Bosgroepen. Hij heeft een enorme bijdrage geleverd met zijn kennis van landschapsecologie, ecohydrologie en beheer. Aan het einde van het programma, voor de borrel, werd Fons toegezongen door de huisband van de Bosgroep "De Rode Lijsters".

Overige bijeenkomsten/bijdragen

Naast bovenstaande bijeenkomsten gaven een aantal collega's nog een actieve bijdrage aan een

bijeenkomst of symposium van partnerorganisaties.

Of ze maakten deel uit van een landelijke werkgroep of redactie. Ook geven een aantal collega's les/cursussen. Een paar voorbeelden:

Marjolein van Os maakt als secretaris onderdeel uit van het bestuur van tijdschrift 'De Levende Natuur' en **Jaap Bouwman** trad in 2023 aan als lid van de redactie van hetzelfde blad.

Pieter Westerhof gaf diverse gastcolleges op en excursies voor Yuverta MBO Velp.

Landschapsecologen **Harm Smeenge** en **Ariët Kieskamp** gaven diverse cursussen en lezingen:

- LESA-cursus voor de waterschappen uit Gelderland (Ariët Kieskamp, Harm Smeenge)
- Cursus 'natuurbodems' aan provinciedewerks Drenthe (Ariët Kieskamp, Harm Smeenge)
- Cursus van landbouwgrond naar natuurontwikkeling, landschapsecologische en landschapshistorische achtergronden (Harm Smeenge)
- Lezing en veldexcursie voor Twents Waternet: perspectieven voor een klimaatrobuust landschap vanuit historisch aarde, mens, natuur perspectief (Harm Smeenge)
- Aardkunde symposium (RCE), landschap voor de toekomst, voorbeelden van een interdisciplinaire benadering tussen aarde, natuur en mens (Harm Smeenge)

Speciale vermeldingen

Gerard Koopmans, mede oprichter en senior projectleider van Bosgroep Midden Nederland, ontving in zijn voorlaatste jaar bij de Bosgroepen twee mooie pluimen: de Life Terra Climate Action Award voor 'Most Engaged Tree Planting Expert' en het erelidmaatschap van de KNBV.

Onderzoeksprogramma Gereedskapskist klimaatlim Bos- en Natuurbeheer

De Bosgroepen werken graag mee aan kennisontwikkeling in het eigen vakgebied. In 2023 startte het onderzoeksprogramma Klimaatlim Bos- en Natuurbeheer (MMIP vanuit subsidie LNV), getrokken door de WUR, met ook Bosgroepen Midden en Zuid Nederland in het consortium. In 2023 beschreven de onderzoekers de huidige wetenschappelijke stand rond indicatoren, streefwaarden en maatregelen voor vitaal bos. Met die basis worden in 2024 – 2026 experimenten uitgezet om de kennis aan te vullen.

Veldfoto van een aantal onderzoekers gelieerd aan de Gereedskapskist, met Loes Kampherbeek (Bosgroep Midden Nederland) als tweede van links.

5. Communicatie

Organisatie en uniformiteit

De communicatiemedewerker van de Unie werkt op basis van detachering ook voor Bosgroep Midden Nederland (8 uur per week). De Bosgroeppoverkoepelende werkzaamheden worden verricht op basis van een in het DO vastgesteld Communicatieplan (incl. begroting). Daarnaast verzorgt de medewerker o.a. artikelen, websiteredactie, nieuwsbrieven, folders, redactie van rapporten, enquêtes, organisatie van bijeenkomsten en perscontacten voor Bosgroep Midden Nederland.

Ledenenquête

Van december 2023 tot begin 2024 stond een ledenenquête open voor alle leden van de Bosgroepen. De enquête werd los verstuurd en opgenomen in de nieuwsbrief. Deze enquête was een herhaling van een aantal jaren daarvoor, met wat aanpassingen, en bevatte vragen over de dienstverlening, actuele thema's, bijeenkomsten, informatievoorziening etc. Bosgroep Midden Nederland ontving van 128 leden een reactie. Het cijfer dat de leden gemiddeld voor de Bosgroep gaven was een 7.24. De aandachtspunten worden in 2024 met de leden gedeeld en opgepakt.

Nieuwe website bosgroepen.nl gelanceerd

In maart 2023 is de nieuwe website live gegaan. De oude website is ingeruild voor een frisse, moderne, overzichtelijke en gebruiksvriendelijke website die toekomstbestendig is. Er zijn themapagina's en ook zijn bijvoorbeeld de verschillende Beheerrichtlijnen te vinden en te downloaden vanaf de website. Er is meer ruimte voor vacatures en 'werken bij de Bosgroepen'. De website is positief ontvangen door de gebruikers. De regionale Bosgroepen hebben nog steeds hun eigen 'afdeling/subsite' binnen de website.

Nieuwsbrief

Het aantal nieuwsbriefabonnees ('Bosgroepen Nieuws' verschijnt 6 x per jaar) is weer gestegen. De abonnees zijn zowel leden als niet-leden. Ook uit de ledenenquête (eind 2023) blijkt dat de leden met name de nieuwsbrief hoog waarderen voor nieuws uit het werkveld, praktische tips en bijeenkomsten.

Social media

Als Bosgroepen blijven we ons bereik vergroten, onder andere door de inzet op sociale media, waaronder LinkedIn, Instagram en YouTube. Daar delen we informatie over de projecten, bijeenkomsten, bijzondere waarnemingen en bijvoorbeeld vacatures. Het aantal volgers/abonnees groeit nog gestaag. Met name LinkedIn heeft een groot bereik en veel interactie. Eind december hadden we al meer dan 7200 volgers op LinkedIn; een belangrijk medium omdat we daar ook veel volgers vanuit landelijke overheden, provincies, gemeenten en partnerorganisaties hebben. Alle (sociale) media van de Bosgroepen op een rijtje: <https://linktr.ee/bosgroepen>.

Nieuwe folders 'Naar een gezonde bosgroeiplaats'

In mei publiceerden de Bosgroepen een praktische folderreeks, inclusief beslisboom en mogelijke maatregelen, over bosgroeiplaatsen op hogere zandgronden. De bossen in ons land staan onder druk door verzuring, vermesting, verdroging, ziekten en plagen. Versterkt door recente weersextremen zoals droogte en stormen. Momenteel zijn de gevolgen en problemen vooral zichtbaar bij fijnspar, lariks, eik en es in bossen op de hogere zandgronden. Gelukkig is er vaak wél iets te doen aan de huidige problemen van niet-vitale bosopstanden en verzuurde bodems. De folders werden naar buiten gebracht samen met een artikel (ook op Nature Today) en zijn al veelvuldig gebruikt bij kennissessies, bijeenkomsten etc.

Arbeidsmarktcommunicatie

Met een groeiend aantal vacatures en concurrentie op de arbeidsmarkt zetten we steeds meer in op arbeidsmarktcommunicatie. De Bosgroepen zijn aanwezig op carrièrebeurzen zoals die van Van Hall Larenstein en Yuverta (2 momenten in 2023). Een advertorial/interview over 'Werken bij de Bosgroepen' in het alumni VVA-A magazine hebben we het afgelopen jaar ook ingezet op onze website en social media en bij andere evenementen. We hebben nieuwe foto's laten maken van collega's aan het werk, die we veelvuldig inzetten bij vacatures, op de website en social media en andere externe kanalen. Ook als bewegend beeld. Voor 2024 staat in ieder geval een wervend filmpje in de planning.

Nature Today

Sinds 2019 zijn we partner van Nature Today. Dit platform biedt ons de mogelijkheid om door middel van online publicaties (artikelen) aan een groot publiek uit te leggen welke projecten en werkzaamheden we zoal uitvoeren. Al dan niet samen met onze leden en partners. Het platform leidt nog steeds tot een toename van onze eigen websitebezoeken en naamsbekendheid, en tot interesse van diverse media die artikelen overnemen of een spin off maken. Deze 'Nature Today' berichten zijn tot nu toe per bericht tussen de 2.000 en 15.000 keer bekeken. We proberen de onderwerpen en werkgebieden zo goed mogelijk af te wisselen en te zorgen dat de artikelen informatief zijn voor een breed publiek. De verschillende onderwerpen laten goed zien wat de Bosgroepen zoal doen voor hun leden, en tonen ook de diversiteit aan leden.

Pers

Ook dit jaar zijn er weer een aantal Bosgroeipers 'in het nieuws' geweest. Er is geschreven over de Beheerdersdag en de Rondhoutveiling in vakbladen, er kwamen spin-offs aan de hand van artikelen op Nature Today en er waren een aantal mooie interviews met medewerkers. De communicatiemedewerker faciliteert/stimuleert persaanvragen, voorbereidingen, tekstcontroles etc.

'Eigenaren kloppen met hele concrete vragen bij ons aan'

De drie regionale Bosgroepen adviseren en beheren natuurterreinen voor ruim 1800 aangesloten leden, van particuliere landgoedeigenaren tot gemeenten. Het gaat om bijna 500.000 hectare bos en natuur, verspreid over het hele land. We kunnen dus gerust spreken van een grote terreinbeheerdersorganisatie, al hebben ze zelf geen hectare in bezit. Twee jonge medewerkers, Rutger Dierens en Judith Tilborghs, vertellen over hun werk bij deze voor velen minder bekende organisatie.

Rutger werkt als ecoloog bij Bosgroep Noord-Oost Nederland in de vier noordelijke provincies. Hij heeft bij de Bosgroepen vele ecologen als collega, waarvan een deel ook landelijk werkzaam is. Dat zijn vooral de specialisten, hijzelf is 'nog maar' drie jaar werkzaam bij de Bosgroep en 'nog' volop in ontwikkeling, zoals hij zelf zegt. Hij kan zich goed voorstellen dat hij zich op termijn ook verder specialiseert. Maar voorlopig voelt hij zich prima bij wat hij nu doet. 'Ik monitor veel insecten en broedvogels. Het ligt mooi in het verlengde van mijn studie (Stiermanagement met specialisatie Wildlife). Mijn hobby is mijn werk geworden. Ik kan veel buiten, ook in mijn vrije tijd.' Nee, hij is niet echt een plantenaar. Al organiseert hij als monitoringcoördinator wel vegetatiecarteringen voor terreinen van de leden. Ideen voor de habitattypen kaart voor Natura2000. Rutger: 'Ik kan organi-

seren en ken het proces, maar stel mij geen diepgaande vragen over vegetatie. Gelukkig werk ik vaak samen met vegetatiekundigen van de provincie. En ik heb deskundige collega's in de buurt'.

Landchap als systeem

Judith werkt als beheerder in de provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, in de verschillende districten van Bosgroep Midden-Nederland werken een registerbeheerder, beheerder en beheerassistenten aan het terreinbeheer voor de Bosgroep-leden. Ze vertelt over de toenemende samenwerking tussen beheerders en ecologen en dat dat haar werk zoveel leuker maakt. 'De werkzaamheden die we doorgegaan uitvoeren zijn knoelbouw, griendeend en doen we zelf. Maar bij natuurontwikkeling, overname van vruchting van nieuwe natuur hebben we steeds vaker ecologische kennis nodig om te bepalen

wat de beste maatregelen zijn en hoe we die op een verantwoorde manier uitvoeren. We leren ook om landschap meer te bezien als een groter systeem, in plaats van een begrensd gebied. Dat leidt vaak tot vragen aan ons in landschapspecifieke gespecialiseerde ecologen.'

Goede contacten
Judith noemt zich een gecombineerde beheerder. Het onderhouden van grondcontact met de leden vindt ze erg belangrijk. Eigenaren kloppen vaak met hele concrete vragen bij ons aan. Een voorbeeld: in een landgoed met bos wordt elke vijf jaar een dunning uitgevoerd. Het kan zijn dat de eigenaar hier een stuk bos wil omvormen naar heide – dan komt ik in beeld om voor hem op een rij te zetten wat er komt kijken als hij of zij deze omvorming wil realiseren. Zo nodig schiet ik daarbij een college-ecoloog in om te horen wat we moeten doen voor beschermde flora en fauna, en welke maatregelen daarbij passen. Ze quant zich ervoor in dat het werk dat zij voor de leden doet uitvoeren zo goed mogelijk aansluit bij hun wensen. 'Wij zullen ze zeker adviseren om bepaalde werkzaamheden te laten als dat naar ons idee geen meerwaarde heeft. Maar het is niet ons terrein en uiteindelijk beslist de eigenaar. Toch merken we dat ze ons advies in 90 procent van de gevallen volgen – waarschijnlijk omdat we zo'n goede band met ze hebben en ze onze deskundigheid waarderen.'

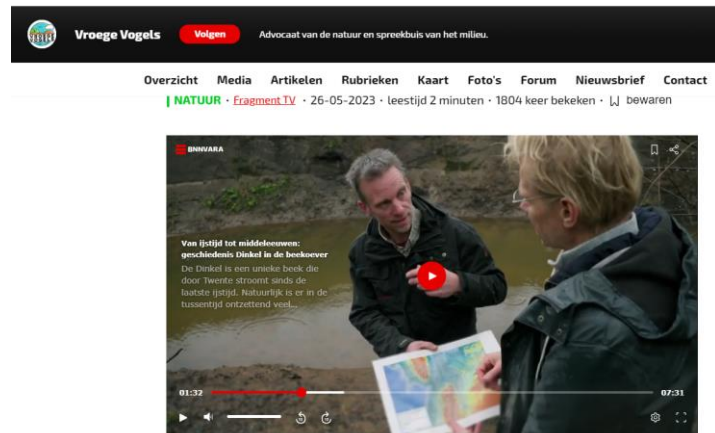
Bosgroepen

Opinie: Weet hoe landschap vroeger werd gebruikt, en je kunt de natuur veel beter herstellen

We zijn onze vriendschap met water en weidevogels kwijtgeraakt. Om weer meer samenhang te krijgen tussen landbouw, natuur en landschap moeten provincies gebruikmaken van de historische landschapsecologie.

Mirjam Broekmeijer, Ariët Kieskamp en Harm Smeenge 29 mei 2023, 11:00

In mei publiceerde beleidsadviseur Mirjam Broekmeijer van de Unie van Bosgroepen samen met ecologen Ariët Kieskamp en Harm Smeenge (Bosgroep Midden Nederland) een opinie-artikel in de **Volkskrant** over het belang van historische landschapsecologie bij huidige en toekomstige ontwikkelingen en keuzes. Een opiniestuk uit het hart, met het oog op de terugloop van weidevogels, verdroging en andere ecologische uitdagingen.

Historisch landschapsecoloog Harm Smeenge was eind mei ook te zien op **Vroege Vogels**, over de geschiedenis van de Dinkel in de beekoevers. Ook werkte hij mee aan een podcast van Vroege Vogels over historische landschapsecologie (Zo klonk Nederland, oktober 2023).

6. Organisatieontwikkeling en personele zaken

6.1 Personele ontwikkelingen

In 2023 voerde de Bosgroep een kleine herstructurering door. De functie van regiomanager werd opgeheven, en in plaats daarvan werd in juni één teammanager aangesteld als leidinggevende van de regiot teams en alle andere bij het beheer betrokken medewerkers.

Er was enig verloop in personeel gedurende het jaar. Een regiomanager en twee beheerders vertrokken. Een senior expert ging met pensioen. In de loop van 2023 kwamen een leerling-beheerassistent, een projectmedewerker, twee ecologen en een teammanager het team versterken. (een drietal andere vacatures wordt begin 2024 ingevuld). Verzuim was relatief hoog met 7%, door langdurige afwezigheid van een klein aantal medewerkers. In fte's is het personeelsbestand toegenomen van 24,65 eind 2022 naar 26,40 eind 2023.

De Bosgroep volgt de salarissen van de cao gemeenten. Als resultaat van de cao-onderhandelingen werd het salaris voor alle medewerkers met gemiddeld 11% verhoogd per 2 januari 2023. De tarieven moesten daarom per januari ook navenant worden opgehoogd.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek

In oktober 2023 hebben we een tevredenheidsenquête onder onze medewerkers uitgezet. Het resulteerde in bruikbare gegevens en het cijfer 8 als werkgever; een mooie opsteker.

Met de aandachtspunten zijn we in 2024 aan de slag gegaan.

6.2 Werkorganisatie en Raad van Toezicht

Werkorganisatie 2023

Ricardo Berendsen BEc	senior administrateur
Ing. Thomas van den Berg	projectleider ICT
<i>Ing. Brian van Beek</i>	<i>beheerder</i>
Ing. Jaap Bouwman	expert ecologie
Ing. Jim Crets	beheerder
<i>Ir. Fons Eysink</i>	<i>expert ecologie</i>
Mike Feith	leerling-beheerassistent
Drs. Barbara Groen	communicatiemedewerker
Ing. Norbert de Groot	regiobeheerder
Ing. Jeroen de Haas	beheerassistent
Ing. Jeroen van der Horst	projectmedewerker
Ing. Maarten Immerzeel	projectmedewerker ecologie
Loes Kampherbeek MSc	ecoloog
Drs. Ariët Kieskamp	expert landschapsecologie
Ing. Gerard. Koopmans	senior projectleider
Annet Koot MSc	senior projectleider
Ir. Gijs Kuneman	directeur-bestuurder
Ing. Anne Fleur Lammerts	beheerder
<i>Ing. Dennis Lindenbergh</i>	<i>beheerder</i>
Mirjam Melman BSc	ecoloog
Marijn Nugteren	beheerassistent
Ing. Jorna van Ommen	projectmedewerker
Ir. Marjolein van Os	expert ecologie
<i>Erik Roest MSc</i>	<i>regiomanager</i>
Ing. Martin Roos MBA	teammanager
Dr. Ir. Harm Smeenge	expert landschapsecologie
Ing. Jöran Thielemans	projectmedewerker GIS
Ing. Judith Tilborghs-Lenders	beheerder
Joanne Titaleij	medewerker bedrijfsbureau
Ing. Leidje Verkerk	projectmedewerker
Sarah van der Vlist	ecoloog
Natascha de Vreede	leerling-beheerassistent
Ing. Pieter Westerhof	regiobeheerder
Ing. Penelope van Wijhe	projectmedewerker ecologie
Jacqueline Zonneveld	secretaresse

Cursief gemarkeerde medewerkers zijn vertrokken gedurende 2023.

Raad van Toezicht 2023

Dhr. Ir. H. van der Hoeve MPA	voorzitter
Dhr. Dr. A.M. Heineman MBA	lid
Dhr. Drs. J.H.A. van Oostrum	lid
Jonkvrouwe A.C. Beelaerts van Blokland	lid, benoemd november 2023
Dhr. Drs. H. Boer	lid, benoemd november 2023
Mw. Drs. F.D. de Beaufort	lid, afgetreden juni 2023

7. Financiën 2023

Zowel kosten als omzet kwamen iets lager uit dan begroot. Het jaar is uiteindelijk afgesloten met een positief resultaat van 25 k€ bruto. Het saldo wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve. De solvabiliteit (ten opzichte van het genormaliseerde vermogen) is eind 2023 ruim 42%. Met een ruim eigen vermogen en werkkapitaal is de Bosgroep een financieel gezonde organisatie.

8. Vooruitblik 2024

Begin 2024 is het team compleet én verder gegroeid. Er is begin van het jaar een regiobeheerder voor Utrecht en Holland aangenomen, een nieuwe ecooloog en een projectleider. Veel aandacht gaat naar verstevigen van de band met de leden met een nu weer compleet trio regiotteams. Externe speerpunten zijn het efficiënt uitvoeren van Spuk1 en voorsorteren op de aanvraag Spuk fase 2, consolideren van klimaatslim bosbeheer met bedrijven, en verstevigen van onze positie in LESA's. We positioneren onszelf ook in de nationale beleidsdiscussie rond bossenstrategie en NPLG met werk voor het ministerie van LNV en het IPO. Intern werken we aan een herziening van het projectbeheersysteem en een ontwikkeltraject voor organisatie en medewerkers.